

یعنی آنچه نور خورشید بر آن بتابد پاک است. از طرفی امروزه معلوم شده که نور خورشید از قوای میکرب ها و مدت دوام آنان میکاهد و بپیشوایان اسلام آبرای پاک کننده قرار داده اند :

كل ماء ظاهر الا ما علمت اله قدّر یعنی هر آبی پاکیزه و پاک کننده است مگر آنکه پلیدی و نجاستش رادانسته باشی .

امروزه معلوم شده که دوام میکرب ها در آب بهراتب کمتر از مدت دوام میکربها در خاک و پلیدیها است زیرا بواسطه خاصیت حلالیتی که آب دارد. غلاف آلومین میکربها را حل نموده و در اثر نزاعی که بین آنها و باکتریهای بی زبان و باکتریوفازهای محتوی در آنها صورت میگیرد از حدت (ویرو لانس) میکربها میکاهد در آبهای جاری اکسیژن هوا با آب بخوبی مخلوط گردیده و مواد آلی را اکسیده نموده و میکربها نیز اکسیده و منهدم شده و نه نشین میشوند و بدین طریق تصفیه آب های جاری صورت میگیرد .

پیشوایان اسلام به تصفیه خود بخودی آبهای جاری اشاره فرموده اند :

(Auto-epuration)

چنانکه حضرت صادق علیه السلام میفرماید:

عن ابی عبدالله (ع) ماء النهر یطهر بعضها بعضاً (۱) یعنی از حضرت صادق علیه السلام مروی است که اجزاء آب رودخانه یکدیگر را پاکیزه میسازند و برخی از قسمت ها بقیه را طاهر میگردانند .

خاک را که شارع مقدس پاک کننده شناخته (ان الارض لیطهر بعضها بعضاً) و موارد تطهیر با آن را بیان فرموده محتوی موجودات ذره بینی مخصوصی است که باعث انهدام میکربهای بیماریزا مانند سل ، مطبقة و شبه مطبقة و غیره میگردد . بنا بر این میتوان گفت منظور شارع مقدس از مظهرات کم نمودن قوای میکربها و کاستن مدت حیات آنها است .

(۱) - (صفحة ۲۲ وسائل كتاب الطهارة)

انواع مطهرات -- مطهرات بتر تیب اهمیت و مورد استعمال بقرار

ذیل میباشند .

الف- آب ب - زمین ج - آفتاب د- حرارت آتش ه - حیوان زنده
الف- آب پاکست و پاک کننده - وانزلنا من السماء ماء طهوراً

(آیه) از آسمان فرو فرستادیم آبی که پاک است و پاک کننده (۱)

اولین نکته‌ی که در مورد آب نظر ما را جلب میکند این است که آب را طبیعة پاک و مطلقاً داری خاصیت پاک کنندگی دانسته اند .

قال الصادق علیه السلام خلق الله الماء طهوراً (۲) یعنی خداوند آب را پاک و پاک کننده خلق کرده است یادرجای دیگر .

قال الصادق علیه السلام الماء يطهر ولا يطهر (۳) یعنی آب هر چیزی را پاک میکند و با هیچ چیز پاک نشود .

کشف کتابخانه مدرسه فیضیه قم
استکشافات جدید نیز کاملاً این نکته را تأیید و ثابت نموده که آب نه تنها جداکننده کثافات از محل خود و حل کننده آنها میباشد بلکه درائر اعمال حیاتی و شیمیایی حیوانات ذره بینی، کلیه کثافات را که از مواد آلی میباشد منهدم و معدوم میکند بدون آنکه از صفا و پاکی خود آن چیزی کاسته شود و بتواند همین عمل را بینهایت دفعه تکرار کند . پس آب طبیعة پاک خلق شده و نمی تواند ناپاک باشد فقط موقعی که درائر فراوانی و غلبه مواد آلی با فاسد شدن محیط، حیوانات ذره بینی ناتوان گشت و اکسیژن مورد حاجت بقدر کفایت نرسیده فوراً فساد (پوتر فاکسیون) شروع و بوی مخصوص متصاعد میگردد . گاهی اوقات تغییر رنگ نیز عارض میگردد (۴) بنا بر این نشانه شکست میکرب های مفید و اضمحلال خاصیت پاک کننده آب

(۱) - (سورة نور ترجمه نقل از تفسیر رازی جلد هفتم صفحه ۳۰۹)

(۲) - (وسائل صفحه ۲۰)

(۳) - (ایهف صفحه ۲۹ و ۸۳)

بوسیلهٔ بروز بو یا تغییر رنگ اعلام میشود و عجب در این است که شارع مقدس نیز وسیلهٔ تمیز آب تمیز و غیر تمیز یا عبارات اخری علامت نجس شدن آب را همان تغییر حالت یا عبارات دیگر تولید بو و بروز رنگ و طعم قرار داده یعنی پیدایش مشخصات طبیعی دقیقی که حالیه در آزمایشگاه های شیمی بدان متوسل میشوند و مقرر گردیده است که آب نجس نمیشود مگر وقتی که در اثر ملاقات نجاست رنگ یا مزه یا بوی آن تغییر کند.

قال امیر المؤمنین (ع) خلق الله الماء طهوراً لا ینجسه شیئی الا ما غیر او نه او طعمه او رائحه (۱) یعنی پروردگار عالم آب را پاک و پاک کننده خالق فرمود پس هیچ چیز آنرا بلید نکند مگر آنکه موجب تغییر و تبدیل مزه و رنگ و بوی آن گردد.

حدیث دیگری که در باب آب چاه از حضرت رضا علیه السلام نقل شده است دو طرف مسئله را کاملاً نشان میدهد: آب در اثر تغییر رنگ و بو فاسد میشود و نشان تصفیهٔ آن زوال رنگ و بو است (۲)

آب مضاف پاک کننده نیست و بمجرد ملاقات نجاست نجس میشود. وقتی آب مضاف را تعریف میکنند میگویند آبی که اسماً مضاف به چیز دیگر باشد وقتی مثال می آورند این قبیل آبها را اسم میبرند: کلاب - آب گوشت - آب کدو - عرق ریاحین یا عصاره آنها - سرکه - آب باقلا - آب زعفران و غیره. تمام اینها آبهای هستند که با مواد آلی مأكول یا غیر مأكول نباتی یا حیوانی مخلوط شده اند. از طرف دیگر تصریح شده است که آب در یا طاهر است و طاهر کننده یعنی آبی که مملو از املاح معدنی و دارای مزه مخصوصی میباشد در حکم مضاف نیست و همچنین آبهای معدنی را که بوی گوگرد میدهند و خوردنی نیست مظهر و در حکم آب مطلق دانسته اند (۳)

(۱) - (وسائل صفحة ۲۰)

(۲) - (وسائل صفحة ۲۱)

(۳) - (وسائل باب ۲) الماء المستعمل جواز الطهارة بالمياه الحارة التي

یشم منها رائحة الكبریت . یعنی تطهیر با آب گرمی که از آن بوی گوگرد استشمام شود
روا جاز است .

از مقابله این مثال‌ها چنین بر می‌آید که مقصود از آب مطلق آبی نیست که صد درصد خالص باشد بلکه آب‌هایی ~~که~~ دارای مواد معدنی و طعم و بوی مخصوصی هستند باز آب مطلق حساب میشوند و آب مضاف آبی است که مواد آلی در خود محلول داشته و این مواد آنقدر زیاد باشد که آب طعم یا بو یارنگ آن‌ها را قبول کرده باشد. حتماً هم همین است. چنین آبی ~~که~~ از مواد آلی اشباع شده باشد و شاید فاقد اکسیژن و حیوانات ذره بینی مخصوصی باشد دیگر قادر بر آن نیست که کثافات یعنی مواد آلی جدیدی را که در آن وارد میشود تجزیه و تحلیل نماید. بعبارت اخری با آنکه گلاب مانند آب خالص میتواند هر نجاستی را از روی دست یا لباس برداشته و محل را نه تنها شستشو دهد بلکه مطهر هم بنماید معذک چون قابلیت محو نمودن و منهدم کردن پلیدیها و کشتن میکرب‌ها را ندارد مطهر شناخته نشده و از اینجا حدس می‌زنیم که منظور شارع از عمل طهارت صرف برداشتن و حل کردن نجاست نیست بلکه يك عمل عمقی و مؤثر تری در نظر میباشد و آن انهدام قطعی نجاسات و محو آثار آن است.

در آب‌هایی که مواد معدنی محلول دارند مانند آب دریا و آب گوگردی و غیره چون ممانعت و مزاحمتی برای حیوانات ذره بینی وجود ندارد تطهیر جائز شناخته شده ولی درباره آب مضاف که فاقد قدرت تصفیه (اتوا پوراسیون) است گفته اند ولو بمقدار بسیار زیاد باشد بمجرد ملاقات نجاست نجس میشود

نظیر مقررات آب — نظیر مقررات آب مضاف درباره روغنهای روان و امثال آن نیز وارد است

در تطهیر با آب اصل کلی رقیق نمودن و تهویه است — برای رساندن اکسیژن به میکرب‌های مفیدی که در آب آلوده مشغول انهدام مواد آلی و نزاع با میکربهای مضر میباشند و جلوگیری از انقلاب بفساد دوره عملی وجود دارد:

۱ - مخلوط کردن آب آلوده با مقدار زیاد آب تازه بطوریکه محلول بسیار

رقیقی حاصل شود بر نسبت دودیسالوسینون (۱)

(۱) - (ماربوتن جلد پنجم صفحه ۲۹)

(۷۴)